

הגזול עצים פרק תשיעי בבא קמא

קד.

עין משפט
נר מצוה

(א) כ"מ ט"ז (ב) ג' ע"ג ק"ג
(ג) ז"ה ו"ח (ד) זכ"מ פ'
השאל כתבו להפך ע"ש.

הגהות הב"ח

(א) ג' פלוג ולמי
נדידה בד"א בשליח
שלא עשה שטרו בעדים
אבל שליח שעשה בעדים:
(ב) רש"י ד"ה מה דעתי
וכי שטרו הפסד ואח"כ
מ"ה שכירו שפד וכי
ולשנת לקיטו שלקטו
וכי לשון מורי לישנא
אחרונה כ"ל: (ג) רוב'
ד"ה אמר וכי ויזון
דכדודא בפניו מירי:
(ד) בא"ד לא נא לתך
פירכא דפרכי לר"ט
אלא טעמא: (ה) ד"ה שליח
וכי כגון דלא אמר לו
אמר לפלוני ישלח לי
על דרך רק עדים מעדים
שעשאו שליח להביא לו
אלא אם היה אמר לו
אמר לפלוני ישלח לי על
דרך פשיטא דהיי: (ו) ד"ה
הכי וכו' דהמפקד אל'
הכירו:

שכבר הודה מפי עלמו. וכן נלמא ידי שמים. ואע"ג דבי דינא לא
מלו מחייבי ליה אלף מניח לפניהם מיהו ידי עונש אין יולא עד שישלם
לשניהם דהא לאו לבעלים אהדריה כו': **אלא אמר רבא.** מתני'
דברי הכל היא ולא דמיא לאין יודע דהתם זין נשבע זין לא נשבע

הוא דפליגי ר' טרפון ור"ע לענין
דינא דר' טרפון לא מחייב להחזיר
ליד הגזול ור"ע מחייב אע"ג דלא
נשבע. והאי דפרכת לעיל ואי ר"ע
אע"ג דלא אשבע לאו פירכא היא
דהתם דין הוא דאע"ג דלא משבע
דיחזיר לכל אחד שהרי אין יודע למי
גזול ולא נפיק ידי שמים כלל אל'
הכא במתני' דידע למאן גזל ומודי
ליה משעת הודאה דמוזמן הוא להשיב
הי גביה כפקדון הלך נשבע תחילה
קודם הודאה אע"ג כו': **שליח**
שעשאו בעדים. ראוזן שיט לו מעות
ניד טעמון ומינה שליח בעדים
לקבלם הימנו ונתנם לו: **הוי שליח.**
ואם נאנסו בדרך פטור בעל הבית
שנתנם לו: **פטור.** דלא קמה בראשית
שאל להתחייב בנאנסים עד שיאמר
לו מניו לשלמה לו ביד בנו כו':

שכבר הודה מפי עצמו. מהאי ליסנא דייק בהמפקד (כ"מ דף לו):
וגם מחמת פירכא אחריתי מוקי לה צבא ללאת ידי
שמים ומימה א"כ ההוא מעשה דחסיד אחד אמאי ליה רבי
טרפון הנח דמי מחקך צנייחס הא כיון דחסיד הוא מסתמא היה
צב ללאת ידי שמים וי"ל דללאתיה

צב עמו לדין אם הוא חייב מן הדין
ושזו מה שעשה עשה א"כ אפילו ללאת
ידי שמים אין חייב לרי' טרפון אל'
גזול אל' בפקדון ומקם דלא עשה
איסורא לא וכן משמע בהמפקד
(שם דף לו: וחס) דכי רמי התם גזל
אגזל משני הכא צבא ללאת ידי שמים
ולעיל מיינה כי רמי פקדון אפקדון
לא צעי לשנויי הכי ואין להאריך כאן
בסוגיא דהתם: **אמר רבא שאני**
מתני' כו'. לפי הספרים דל"ג אל'
משמע דתתא רבא לתרוני פירכא
דפרכינן לרי' טרפון ולעולם רבי
טרפון הוא וקאמר כיון דלוחי ליה
כמ"ד יהא צידך דמי א"כ מסתמא
מיירי כשהודה בפניו דאם לא כן
אמאי הוי כמ"ד יהא צידך ויזון
דכדודא (ו) מיירי ממניחין אכתי
תקשה אמאי לא מוקי מתני' נמי כר"ע
ואע"ג דקניס ר"ע אפילו היכא דלא
נשבע הי"מ דלא הדר ממונא למריה
אל' במתני' היכא דלא נשבע והודה
לו בפניו הדר ממונא למריה דכיון
דהודה לו בפניו מה לי תופס צידו
מ"ל נתן ציד צ"ד הלך לא יקניס
ר"ע וי"ל דקצרת גמרא היה כיון
דקניס ר"ע צבל במקום קניס כיון
דעבד איסורא ולא יתלק ומינה אין
נראה דמיירי הכא בשהודה בפניו
דא"כ אפילו נשבע נמי אין צריך
להוליכו אחריו למדי ויכול להציא
כפרה דכיון דהודה לו בפניו והניחו
צידו והלך הרי הוא כהפקדו צידו
ואמאי יהא צריך להוליכו אחריו אל'
ודאי מיירי כשהודה שלל בפניו אל'
פני עדים והשתא א"ש דלא מתוקמא
מתני' כר"ע דלא מהדר ממונא
למריה כיון שלל נתן ציד צ"ד ולפי
מה שפי' בקונטרס אל' אמר רבא א"ש
דנצא לא צב לתך פירכא (ו) אל'
טעמא דמתני' מפרש צבא"ג דמיני
לאוקמי זין כר"ע זין כרבי טרפון:
שליח שעשאו כו'. לכאורה
אמר לו (ט) שלח לי על ידו רק עדים
מעדים שעשאו שליח אל' אם היה

שכבר הודה מפי עצמו אלא אמר רבא שאני
מתני' דכיון דידע למאן גזוליה ואודי ליה כיון
דאפשר לאהדרוי ממונא למריה הוה ליה
כמאן דאמר ליה יהיו לי בידך הלכך נשבע
אע"ג דקאמר ליה יהיו לי בידך כיון דבעי
כפרה לא סגי עד דמטי לידיה "הא לא
אישתבע הוי גביה פקדון עד דאתי ושקיל
ליה: לא יתן לא לבנו ולא לשלוחו: איתמר
שליח שעשאו בעדים רב חסדא אמר יהוי
שליח רבה אמר לא הוי שליח רב חסדא
אמר הוי שליח להכי טרחי ואוקמיה בעדים
דליקו ברשותיה רבה אמר לא הוי שליח ה"ק
איניש מהימנא הוא אי סמכת סמוך אי בעית
לשדוריה בידיה שדר בידיה תנן "השואל
את הפרה ושילחה ביד בנו ביד עבדו ביד
שלוחו או ביד בנו ביד עבדו ביד שלוחו של
שואל ומתה פטור האי שלוחו היכי דמי אי
דלא עשה בעדים מנא ידעינן אלא דעשה
בעדים וקתני דפטור קשיא לרב חסדא כדאמר
רב חסדא בשבירו ולקישו הכא נמי בשבירו
ולקישו תנן "לא יתן לא לבנו ולא לשלוחו
האי שלוחו היכי דמי אי דלא עשאו בעדים
מנא ידעינן אלא לאו דעשאו בעדים תרגמא
רב חסדא בשבירו ולקישו אבל שליח שעשאו
בעדים מאי הכי נמי דהוי שליח ארתני סופא
אבל גותן הוא לשליח בית דין לפלוג וליתני
ברידיה "שליח שעשאו בעדים הכי נמי דהוי
שליח אמרי לא פסיקא ליה שליח ב"ד לא
שנא עשאו גזול ולא שנא עשאו גזלן הוי
שליח פסיקא ליה שליח שעשאו בעדים דכי
עשאו גזול הוא דהוי שליח עשאו גזלן תנא
הוי שליח לא פסיקא ליה ולאפוקי מהאי לא
דתניא רבי שמעון בן אלעזר אומר שליח
בית דין שעשאו גזול ולא עשאו גזלן או
עשאו גזלן ושלה הלה ונטל את שלו מידו
פטור רבי יוחנן ורבי אלעזר דאמרי תרווייהו

מוסף רש"י

ושילחה ביד בנו.
המשאל שאלה לו לשאל
צד בנו של משאל (ב"ח
צ"ח). פטור אם מתה
בדרך. פליגי בה רבה ורב
חסדא, רב חסדא מתיר לה
להאי שלוחו דשואל דמתני'
בשבירו ולקישו שדר בביתו,
אל' אין עדים שהיא
שלוחו, דאי היכא עדים הוי
שליח ומיני השואל בנאנסין
מתקרי לר' רבה אומר
אפילו עשאו שליח בעדים
לאו שליח הוא להמחיש
ע"י בנאנסין, דה"ק ליה
איניש מהימנא הוא אי
בעית לשדורי בידיה שדר
(ש"ס). לא יתן לא לבנו.
של גזול להוליכו לגזול.
שלא יאסורו חייב להחזיר,
דלא הוי הבעה עד דמטי
לדיה (רע"ב ק"ג).

שליח רבא אמר רבא שאני
מתני' דכיון דידע למאן גזוליה ואודי ליה כיון
דאפשר לאהדרוי ממונא למריה הוה ליה
כמאן דאמר ליה יהיו לי בידך הלכך נשבע
אע"ג דקאמר ליה יהיו לי בידך כיון דבעי
כפרה לא סגי עד דמטי לידיה "הא לא
אישתבע הוי גביה פקדון עד דאתי ושקיל
ליה: לא יתן לא לבנו ולא לשלוחו: **איתמר**
שליח שעשאו בעדים רב חסדא אמר יהוי
שליח רבה אמר לא הוי שליח רב חסדא
אמר הוי שליח להכי טרחי ואוקמיה בעדים
דליקו ברשותיה רבה אמר לא הוי שליח ה"ק
איניש מהימנא הוא אי סמכת סמוך אי בעית
לשדוריה בידיה שדר בידיה תנן "השואל
את הפרה ושילחה ביד בנו ביד עבדו ביד
שלוחו או ביד בנו ביד עבדו ביד שלוחו של
שואל ומתה פטור האי שלוחו היכי דמי אי
דלא עשה בעדים מנא ידעינן אלא דעשה
בעדים וקתני דפטור קשיא לרב חסדא כדאמר
רב חסדא בשבירו ולקישו הכא נמי בשבירו
ולקישו תנן "לא יתן לא לבנו ולא לשלוחו
האי שלוחו היכי דמי אי דלא עשאו בעדים
מנא ידעינן אלא לאו דעשאו בעדים תרגמא
רב חסדא בשבירו ולקישו אבל שליח שעשאו
בעדים מאי הכי נמי דהוי שליח ארתני סופא
אבל גותן הוא לשליח בית דין לפלוג וליתני
ברידיה "שליח שעשאו בעדים הכי נמי דהוי
שליח אמרי לא פסיקא ליה שליח ב"ד לא
שנא עשאו גזול ולא שנא עשאו גזלן הוי
שליח פסיקא ליה שליח שעשאו בעדים דכי
עשאו גזול הוא דהוי שליח עשאו גזלן תנא
הוי שליח לא פסיקא ליה ולאפוקי מהאי לא
דתניא רבי שמעון בן אלעזר אומר שליח
בית דין שעשאו גזול ולא עשאו גזלן או
עשאו גזלן ושלה הלה ונטל את שלו מידו
פטור רבי יוחנן ורבי אלעזר דאמרי תרווייהו

שליח שעשאו בעדים הוי שליח וא"ת משנתנו יבכמוציא לו שליח דאמר ליה
אית לי זוזי גבי פלגיא ולא קא משדר להו איתחזי ליה דלמא איניש הוא דלא
משבח לשדורי ליה א"ג כדרב חסדא בשבירו ולקישו א"ר יהודה אמר שמואל
אין

אומר שלח לי על ידו פשיטא דהי שליח דהא תנן בהשואל (כ"מ דף ט"ז) אמר ליה השואל שלח לי ציד בני ציד עבדי ציד שלוחי או ציד
בןך או ציד עבדך או ציד שלוחך ושלחה חייב ומ"ל א"ל בפניו שלח ומ"ל אמר ליה שלח בפניו שלח (זומיחו לקמן לא משמע הכי דבעי
לשמואל מאי תקמיה הול"ל ששלח ליה שלח לי ע"י זה דאז הוי שליח לך צ"ל דככל ענין שלח בפניו לא הוי שליח עד שיאמר לו בפניו שלח
לי על ידו כההיא דהשואל דליירי בפניו וכן מוכיח מתוך הקונטרס: **רבה אמר לא הוי שליח.** יש מקשים דרבה אדרבה דהכא קאמר
רבה דלא הוי שליח וצ"פ המוכר את הספינה (כ"ג דף ט"ז) אמרינן רבה ורב יוסף דאמרי תרווייהו הכא בחנוני מוכר ללוותית עסקינן
ואזכא ר' יהודה לטעמיה דאמר לאתויי שרייה הרי לרבה אליבא דר' יהודה הוי שליח וי"ל דשאני התם דכיון שנתן לו פונדיון וזוה לו
להציא באיסקר שמתן הוי כאלו א"ל בהדיא שלח לי על ידו ופטור ולפי מה שפירשתי דדוקא שאמר ליה בפניו אית לן למימר דכיון דנתן
הפונדיון הוי כאלו אמר ליה בפניו שלח הלכך אמר לר' יהודה לאתויי שרייה: **הבי קא"ש איניש מהימנא הוא.** מימה אמאי חייב
הוא מן הדין בחמירות אולם הדין והא אין יכול לומר אין ראוני שיהא פקדוני צד אמר כיון דמפיס ליה בציניש מהימנא וי"ל דנראה
דאפילו הוא עלמו הביאו בדרך ונאנס חייב דפשעיה הוא עושה שמוליכו בדרך במקום פלוני שיט צו סכנה וצ"כ חייב לשמור עד שיחזירו
לו בישוב במקום שהפקדו אללו כדאמרינן לקמן (דף ק"ס.) (ו) בהמפקד אל' חזירו בישוב לא יחזיר לו במדבר משמע דבעל כרחו חייב
לשמור עד שיחזירו בישוב במקום שהפקדו ולאו כל כמיניה להחזיר לו במדבר במקום סכנה:
אי דלא עשאו בעדים מנא ידעינן. כלומר היכי מסר לו משאל כיון דלא ידע אי האי שליח של שואל הוא: **בשבירו ולקישו.**
מימה אמאי לא אמר רב חסדא נמי אהא ועוד מימה אמאי לא פריך ליה מעיקרא ממתני' והדר הוה ליה למפרך מההיא דפ' השואל:
אין

הכירו:

קבר א מ"י פ"א מהל'
שלושין ותוספת
הלכה פ סמנ עשין עב
ותשיע ח"מ ס"י קפא
ט"ף ג'
קבא ב ג ד (מ"י) (ס)
טושיע ח"מ ס"י
קבא ט"ף ג'
קבא ה מ"י פ"א מהלכות
גולה ואזכרה הלכה
ד'
קבא ו מ"י שם הלכה ו'
קבא ז מ"י שם הלכה ג'
קבא ח מ"י שם הלכה ה'
י'
קל ט מ"י שם הלכה ד'
קל"א י מ"י פ"א מהלכות
גולה וזה הלכה ד'
סמנ עשין זד טושיע ח"מ
ס"י קל"א ט"ף ג'.

קבר א מ"י פ"א מהל'
שלושין ותוספת
הלכה פ סמנ עשין עב
ותשיע ח"מ ס"י קפא
ט"ף ג'
קבא ב ג ד (מ"י) (ס)
טושיע ח"מ ס"י
קבא ט"ף ג'
קבא ה מ"י פ"א מהלכות
גולה ואזכרה הלכה
ד'
קבא ו מ"י שם הלכה ו'
קבא ז מ"י שם הלכה ג'
קבא ח מ"י שם הלכה ה'
י'
קל ט מ"י שם הלכה ד'
קל"א י מ"י פ"א מהלכות
גולה וזה הלכה ד'
סמנ עשין זד טושיע ח"מ
ס"י קל"א ט"ף ג'.

מוסף רש"י

אקנינהו ניהליה לרב
שבוראל שהיה הולך בשם
כדי שיבאש לו, שאלו
לא הקנה לו לא היה
תומם לו מי שהפקדון
אלו, שאם יאבדו בדרך
יחזור רב פסח ויבטעו לו
(ב"ב טו). אגב אסיפא
דבריא. מפסן במו (שם)
קפ במו מקרקע. כדי
שיבאש לו והיה הרשעה,
ואילו לא אקנינהו ניהליה
לא הוה יבדו ליה דלא
לחייבו בלומה דלורחא
(ושב"ט ב"ב טו). שהקנה
לו בנזיר קרקע נכסי
במו ואבדו הקנה לו
העמם חזרות הרשעה
המפורטת בב"ק (לעיל ע').
אי נמי הלך והחזיק הקרקע
והקנה לו המעות כל
מקום שכן (ושב"ט ב"ב
טו). נפק לאפיה. מרוב
שחתה מעותיו שהביא (שם
טו). עד תוראק. שם
מקום שכן (ושב"ט ב"ב
מס' נדה (ג): וק' שם,
יבאשמועין אלא דמשום
קנין זה ממרו לו המעות,
דכין דנפק לאפיה שמעין
הביא המעות (ושב"ט
ב"ב טו). ויש מפרשין
שלי הדקן ומפרשין נמי
שלא יחזיק כהן לעמא,
יבאשמועין וכל מאן דמתעב
בהרשעה וכל מאן דמתעב
ליה מן דינא קבלתי בין
לכות בין לחובה, מינה
שמעין דשליט שיהיה, הכי
חפרש בב"ק שם (שם טו).
ימלוה על פה אינו
גובה לא מן היורשין.
דשעבדא לאו לחרישתא,
יבאשמועין מן הלוקחות, אבל
חרישתא הוא עמנו
שיעבדו, דכתיב ליה כל
נכסי דלתי לי אחרתין
לשטרא דקן (דמיוני יב').

אין משלחין מעות בדיוקני אפילו עדים חתומים עליה. פ"י אם
אמר לסופר כתוב לפלוני שישלח לי מעות ע"י פלוני ואחר
כך חתם בדיוקני שלו ופילו עדים חתומים עליה שהיא דיוקני שלו
אינו מועיל אבל אם היו חתומים על זה שאמר ליה לשלח על ידי
אז היו שליח אי נמי אם כתב בכתב
ידו שלח על ידי פלוני ולא אמר
לא מהני דיוקני ידיה והא אמרינן
שהשולח (גיטין דף לו). ובהמגשר (שם
דף ע"א) דמר חתים כוורא ומר חתים
מכותא וי"ל דהני מיילי בשמות חתמים
דפקיעי אבל איניש אחרינה לא ולפי
מאי שפירשנו לעיל אפילו כתב
בכתב ידו ותתם בדיוקני אין מועיל
כל זמן שלא אמר ליה בפניו:
ורבי יוחנן אמר אם עדים חתומים
עליו שדוחין, וה"ה לרבי
יוחנן בלא דיוקני בשליט שעשאו
נעדים כדאמר רבי יוחנן לעיל דהוי
שליח והכא אלא לאשמועין דדיוקני
בלא עדים לא מהני ולא מרד ונראה
דהלכתא כרב חסדא דשליח שעשאו
נעדים הוי שליח דהא ר' יוחנן ור'
אלגזר קיימי כחומיה ובע"ג דשמואל
קאי כרבה קי"ל דרז ור' יוחנן הלכה
כר' יוחנן וה"ה דלגבי שמואל הלכה
כר' יוחנן: **אגב אסיפא** דבריה.
ומה שכותבין בהרשעה והקניתי לו
ד' אמות בנחרי לאו דוקא דהא
אמרין בפ"ק דקדושין (דף כו: ושם)
דקרקע כל שהו חייב בפאה כו'
וקוין עמה נכסים שאין להם אחריות
ומה שכותבין הרשעה אפילו אותם
שאין להם קרקע י"מ משום דהודאת
בעל דין כמאה עדים דמי וקשה
דבפרק חזקת הבתים (ב"ב דף מד:
ושם) דפרין ליתוס דלמא אקני ליה
מעטעלי אגב מקרקעי ומשני לא
לריכא דאמרי עדים ידענא ציה בהאי
גבחה דלא הוה ליה ארעא מעולם
ובפרק מי שמת (שם דף קמט). גבי
עובדא דאיסור גירול דקאמר במאי
ליקני רב מרי צריה להנהו וזו אי
ליקני ליה איסור גירול אגב קרקע
לית ליה קרקע וי"ל דההוא דאיסור
גירול מעיקרא ודאי לא אסיק
אדעתיה טעמא דהודאה אבל
במסקנא קאמר אדכי נפק אודיתא
מצי איסור וההיא דח"ה כיון שאין
אלא חששא בעלמא דלמא אקני ליה
כיון דלית ליה ארעא לא לחרישתא
וההיא דפ' הזהב (ב"ב דף מו: ושם)
גבי היה עומד בגורן דפרין וליקני
ליה אגב ארעא ומשני דלית ליה
ארעא חתם מדאורייתא בעיני דלית
ליה ארעא דאי לית ליה ארעא לא
הוי קרוין מעותיו מדאורייתא שיוכל
לפדות בהן פירות מעשר שני אבל
לענין לגבות כיון שהודה שיש לו
והקנה לו אגב קרקע למה לא יגבה:

בדיוקני. מסר לו בעל הפקדון לשליח סימנין וכתב לו חותמו בלגרת
ומסרה לו ואמר לו לך והמראה לפלוני וימן לך מעות שיש לי
כדו (ט): אי כשב לך. ר' אבהו: הפקבלתי. מעותי בקבלתי של רב
ספרא: אדאסיפא. בעוד שהיה בדרך בשוכך אללנו: **שיב רבי**
אבהו. דוקן הוא וכבר נטל שליחא
קודם שמקבלט ואי הוה אבהו להו
מיעך בלורחא דבעי לן יממי: **נקנינהו**
ניפלך אגב ארעא. והיה שלך בכל
מקום שהן דקיימא לן (קדושין דף כו).
נכסים שאין להם אחריות נקנין עם
נכסים שיש להן אחריות: **אסיפא**
דביסיה. מפסן בימו דמוחזר לקרקע
הוא וקרקע הוא כך שמעתי. ל"א
סיפא דביסיה סוף בית הקנה לו
זוית אחת: **נפק לאפיה עד טווק**.
הלך לקראתו עד טווק שם תהום
שהיה שמה שהביא לו מעותיו: **אלמא**
חומשא ממונא הוא. מדאיתערין
ליה למתני א"ל ליןך אחריו אלמא
ממונא הוא גביה: **ואי מיני**. גולן
משלמי יורשין ועוד מדקמני הרי זה
מוסיף חומש על חומש ש"מ ממונא
כפריה: **ופטורין מן האשס**. מהם
מחו בעליו דאם הפרישו בחייו היה
טעון [רעיה] וכי לא הפרישו פטורין
דאשס כפרה הוא ולא ממונא ואין
כפרה למתים: **עדין אני אומר**.
ירשא בתורת כהנים) אשר גזל על
גזילו הוא מוסף חומש ולא על גזילת
אציו: **כאן שהורה**. אציו בחייו אחר
שנשבע ונתחייב לו חומשא משלמי
יורשין וצרייתא צ"כ בשלא הודה
וקס"ד השתא בלא הודה לא אז ולא
בין: ה"ג ויפיי רב הונא: **יש**
תלמוד קאמר מר. והנה מקרא
מיימי לה מדכתיב כל הני ריבויא
הוא שהבן חייב לשלם או ישלמנו
קאמר מר ומסבירא הוא משלם ולא
מקרא: **לא הודה אציו והודה בנו**.
קרן משלם אבל חומש לא דמעטיה
קרא מחומש על גזל אציו: **ונחייב ו**
חומש אשכונתא דידיה. דקמני נשבע
הוא ואציו לפטורא דכיון דבן נשבע
והודה אמאי פטור: **בשאין גזילה**
קיימת. דלאו עליה רמיא לשלומי
דמנן (לקמן דף ק"א): הגזול ומאכיל את
בניו פטורים משלם הלכך אי כבר
כפידת דכריס בעלמא היא ושבעת
צטוי הוא דליכא חומש: **לא לריכא**
דאיכא אחריות נכסים. ואחריות
לקמן (שם) דאם הניח אציהן אחריות
נכסים קרקעות חייבים להחזיר מפני
כבוד אציהן: **וכי איכא אחריות נכסים**
מאי הוי כו' ל"ג מלא דהא מני חתם
דמשום כבוד אציהם חייבים להחזיר
ועוד

(א) ב"מ מ"ו ב"ב עו:
(ב) [ש"ס] ק"י: [ש"ס] ושי'
חמ"ט ב"ב עו: ד"ה רב
פסא, (ג) רש"ל מ"ו,
(ד) אקדושין ג' ב"ב מה.
קמ. קעה. ערפין ו'. ו'.
כ. בנרות מה: (ד) ו"ל
והראה) (ה) ויקרא פרשה
יג, (ו) ו"ה וקנייטו,
(ז) [ש"ס] למתני לעיל ק"ג,
(ח) [המ"ט] כמב י"ב ע"ה
ע"ש.

תורה אור השלם
ו. ויקרא כ"י יקרא ואשם
והשיב את הגזול אשר
גזל או את העשק אשר
עשק או את הפקדון
אשר הפקד אחר או את
האבדה אשר קצא:
ויקרא רב כב

הגהות הב"ח
(א) גמ' דליכא אחריות
נכסים וכו': (ב) רש"י ד"ה
בדיוקני וכו' גזרו הפ"ד
ואמ"ר מ"ד כמב ק"י:
(ג) ד"ה ויחייב בנו חומש:

דאיכא אחריות (א) וכי איכא אחריות נכסים מאי הוי מלוה על פה היא
ומלוה על פה אינו גובה לא מן היורשין ולא מן הלוקחות אמרי
בשעמד

מד: ד"ה [דלא]: ח"וין מפחות שוה פרושה בקרן. מימה אמאי אינערין למימי הא כיון דכרישא תנן שוה פרוטה משמע אכל פחות
לא(א): **נתן לו את הקרן ונשבע לו על החומש**. הוא הדין אם לא נתן לו את הקרן ונשבע אחריותו אקרא ואחומש היה מוסף חומש
על חומש אלא אורחא דליתא נקט דאקרא אין נשבעין שני פעמים והוא הדין אם נשבע על החומש דלילכנו אחריו למדי דכיון שנשבע
עליו נעשה כגולן: **יש תלמוד קאמינא ומריבויא דקרא**. מימה אמאי אינערין קרא לקרן דלמאי לא ישלם קרן כיון דליכא אחריות
נכסים ועמד בזין דבהכי מוקמינן לה בסמוך: **מלוה על פה היא ואין גובה לא מן היורשים ולא מן הלוקחות**. למ"ד שיעבדא לאו
דאורייתא פריך דהכא משמע דמדאורייתא גזיין מירשין ומההיא צרייתא דהגזול ומאכיל (לקמן דף ק"א): אם הניח להם אציהם אחריות
נכסים חייבים לשלם ליכא למפרך ליה מירד דליה מוקי ליה מדרבנן כדי שלא תגעול דלמ בפני לין דפסקי רב פפא דפרק גט פשוט
(ב"ב דף קעו: ושם) ומיהו לרב ושמאל דאמרי מלוה ע"פ אין גובה לא מן היורשין ולא מן הלוקחות ואפילו מדרבנן כדמוכח בח"ה (שם
דף מה). ובסוף מי שמת (שם דף קמ). איכא לאקשוי מההיא צרייתא דלקמן ואיכא למימר דלינהו מוקמי לה בשעמד בזין ומה שהקשה
בקונט' דהך העמדה בזין מאי מהני הרי כבר נשבע דהא אוקימנא לעיל בשלא הודה אציו והודה בנו י"ל בעמדה בזין לאחר שבעה
ע"י עדים דלא מיחייב האז חומש כדמנן לקמן במתניתין דהיכא דליכא עדים לא מיחייב חומש:

(6) לעיל פ"ג ט' טור מ"ב.
(7) כלים פ"ג מ"ד (ד) לעיל
פ"ג ט' טור מ"ב.

הנהגות הב"ח

(6) נמי דהשתא לאו ממנה
הוא כיון: (7) שם ליתא
גזילה גביה או ללמא:
(8) רש"י ד"ה חבית וכו'
ורמורה יפה וכו':
(9) בא"ד נפ' אלו כלים
מלילין:

מוסף רש"י

ותנא תובא. כלומר מלילי
מנא שלנו המסיענו בוחא
(מדרשין כ"ד). גזל חמץ
ועבר עליו הפסח אומר
לו. לנגול הרי שלך
לפניך. בעין כמות שהיא.
דהיך שאני ניכר הוא
(דע"ה טו) ונגול שישלם לו
אחור עלמו וקרינא בה
והשיב את הגזילה למי גזל
שהי לא נשתנה (גיטין
כ"א).

הגזול עצים פרק תשיעי בבא קמא

קה.

עין משפט
נר מצוה

קל"ב א מ"י פ"ח מהל'
גזילה ואבידה הלכ'
ד' ופ"ו מהל' שבעות
הלכה ג' ד' קמח לאחין רה
ועשין ענ:

קל"ב ב מ"י פ"ו מהל'
גזילה ואבידה הלכה
יא סמך עשין ענ טור ש"ע
ק"מ פ"י שם סעיף ג':
קל"ד ג מ"י שם ס"א
הלכה ו סמך שם
טו"ע ח"מ פ"י שם סעיף
ג':

קל"ה ד ה מ"י שם
טו"ע שם סעיף
ד':

קל"ו ו מ"י פ"ח מהלכות
מירוח הלכה ו:
קל"ז ז מ"י שם סעיף ו':
קל"ח ח י"ב ל מ"י פ"ב
מהלכות טומאה מט
הלכה ח:

ועוד דקמשי ליה כשעמד בדין קודם מיממו והך העמדה מאי
מהני הרי כבר נשבע ולא הוה דלא חוקמינן ללא הוה אז והוה
כזו ועוד דקמשי כשעמד בדין מכלל דעד השתא בשלל עמד בדין
והא נשבע הוא ואזני קמני מכלל דכ"ד הוה הלכך ל"ג ליה. וה"ה

א"י הכי חומש נמי משלם א"ר הונא
כו' א"י הכי ממון אגור אמר הוה
וחומש נמי לשלם: לפי שאין משלמין
חומש על כפירה שטבוד קרקעות.
דחומש אמאי קאמי אשבעתא לאו
שבעה היא דק"ל שבעות (דף מ"ב):
אין נשבעין על הקרקעות והאי בן
מופקדת ביד אחרים קרן משלם דהא איתיה
חומש לא משלם דכי אישבעתא בקושטא
אישתבע דהא לא הוה ידע: חוץ מפחות
שוה פרוטה בקרן כו': אומר רב פפא לא
שנו אלא שאין גזילה קיימת אבל גזילה
קיימת צריך לילך אחריו חיישינן שמא תיקר
איכא דאמרי אמר רב פפא לא שנא גזילה
קיימת ולא שנא שאין גזילה קיימת אינו
צריך לילך אחריו לשמא תיקר לא חיישינן
אמר רבא גזול שלש אגודות בשלש פרוטות
והוולו ועמדו על שתיים אם החזיר לו שתיים
חייב להחזיר לו אחרת ותנא תונא גזול חמץ
ועבר עליו הפסח אומר לו הרי שלך לפניך
טעמא דאיתיה בעיניה הא ליתיה בעיניה
אע"ג דהשתא לאו ממונא (6) כיון דמעיקרא
ממונא הוא בעי שלומי הכא נמי אף על גב
דהשתא לא שוה פרוטה [כיון דמעיקרא הוה
שוה פרוטה] בעי שלומי בעי רבא גזול שתי
אגודות בפרוטה והחזיר לו אחת מהן מהו
מי אמרינן השתא ליכא גזילה (7) או דלמא הא
לא הדר גזילה דהואי גביה י' הדר פשטה
גזילה אין כאן השבה אין כאן אי גזילה אין
כאן השבה יש כאן י' הכי קאמר אף על פי
שגזילה אין כאן מצות השבה אין כאן
(8) ואמר רבא הרי אמרו נזיר שגילה ושייר
שתי שערות לא עשה ולא כלום בעי רבא
גילה אחת ונשרה אחת מהו י' אמר ליה רב
אחא מדיפתי לרבינא נזיר שגילה אחת אחת
קא מבטיא ליה לרבא אמר ליה לא צריכא
בגון שגשר אחת מהו גזילה אחת מי אמרינן
השתא מיהת הא ליכא שיעור או דלמא הוה
לא גילוח הוא דמעיקרא הא שיר שתי
שערות והשתא כי גילה לא הוה ב' שערות
הדר פשטה שער אין כאן גילוח אין כאן אי
שער אין כאן גילוח יש כאן הכי קאמר אע"פ
ששער אין כאן מצות גילוח אין כאן ואמר
רבא הרי אמרו חבית שניקבה וסתמוה
שמרים הצילוה 'בעי רבא אגף חציה מהו
א"ל רב יימר לרב אשי לאו משנתנו היא
זו דתנן חבית שניקבה וסתמוה שמרים
הצילוה כפקקה בזמורה עד שימרח להו בה
שתיים עד שימרח מן הצדדים ובין זמורה
לחבירתה טעמא דמרח הא לא מרח לא
אמאי ותיהוי כי אגף חציה אמרי הכי
השתא התם אי לא מרח לא קאי אגף
חציה במידי דקאי קאי ואמר רבא הרי
הפסח אומר לו הרי שלך לפניך בעי רבא
נשבע

אמר רבא גזל שלש אגודות ב' פרוטות והוולו ועמדו על שתיים
חייב להחזיר לו אחרת. פי' אם ישנה ענין מחזיר אותה
ואם לאו משלם ליה שוה פרוטה כמו שהיתה שוה בשעת הגזילה
והוא הדין באחת שגזלה והחלה שמחזיר לו אגודה או דמיה אלא

רבותא נקט דלפניו ששלם דקיים
מזות השבה במרמי אפ"ה שמי
להחזיר לו אחת אע"ג דמהאי ותנא
תונא דמיימי לא משמע מיהא אלא
היכא דגזול אחת והחלה דההיא דמיא
לגזול חמץ ועבר עליו הפסח ההיא
רבותא דג' קאמר רבא מסבירא
ומדנקט והוולו משמע דפשיטא ליה
דלס גזל ג' אגודות שוות שמי
פרוטות והחזיר לו ב' מן דלא
מייחייב להחזיר לו שלישית כיון
דמעיקרא שבעת גזלה לא הוה ממונא
ולשתא מתייקר לא חיישינן:

ה"ג בעי רבא גזל ב' אגודות
בפרוטה והחזיר אחת מהן סהו
פי' אמר השתא מיהא ליכא גזילה
גביה או דלמא הא לא אהדר גזילה
ול"ג הא דגרס בספרים הוקרו
ועמדה כו': מצות השבה אין
כאן. נראה ללא צעו למפשט אלא
ללא מעכב מזות השבה ומזות השבה
מיהא לא קיים: מצות גזילה אין
כאן. ומעכב מלשמות יין ומלגומא
למתיס כאלו לא גילה כלומר כמ"ד
גילוח מעכב דלחר ישתה הנזיר יין
אחר כולם א"י לענין מזוה קאמר
דלא קיים מזות גילוח וליכא דכ"ע
דפלוגמא היא צנויר צפ"ג מיינן
(דף מ"ו): הרי אמרו חבית שניקבה
וסתמוה שמרים כו'. מה שפירש
בקונטרס חבית שנתנה ע"פ ארובה
ומללת על העלייה אין נראה דהיא
משנה דמיימי בסמוך חבית שנקבה
היא נמס' כלים צפ"ג (מ"ו) דמשמע
דמיימי להגיל מה שנתנה אס היא
בזהל המת דאי הוה מיימי ע"פ
ארובה היה לו לשנותה נמס' אהלות
ועוד דלשון הלכה לא הוה משמע הכי
דה"ל למימר חוללת ונראה לפרש
דאירי בחבית המוקפת למיד פתיל
שאין טומאה נכנסת בה בזהל המת
ונקבה בכונס משקה דהכי הוה
שיעורא דלאמר נמס' כלים (פ"ט מ"ח)
וסתמוה שמרים מללת על כל מה
שנתנה והא דלאמר כסוף המלניע
(שבת דף ל"ג) ולענין למיד פתיל עד
שיפחת רובו היינו בסתמוה שאס
נקבה וסתמה הוה שם כלי עליה עד
שיפחת רובה דלא הוה מהני ליה
סתמוה דהוה כחוללים שגבינן בעיט
כיון דאין שם כלי עליו ולא כמו
שפי' בקונטרס בהמלניע ולענין למיד
פתיל עד שיפחת רובו דכלי חרס
המוקף למיד פתיל אין טומאה נכנסת
דכך נקביו עד שיפחת רובו כדמוכח
במסכת כלים בפרק גלשה דשיעורו
בכונס משקה וכן משמע בזההיא
שמציא התם בקונטרס נתנה קדירה
ע"פ ארובה דלאמר צ"ש הכל טמאים
בכונס משקה ואפילו צ"ה לא מטהרי
אלא עלייה אבל קדירה טמאה אלמא

טומאה נכנסת בתוכו בכונס משקה: אגף חציה. תימה היכי דמיא הך צעיה להך דלעיל
חועיל סתמוה דמי' אס לא נקבה מעולם אלא כן ומ"ל שאגף חציה [ועוד] תימה דלכא אמר
בסתמוה שמרים שמה סתמוה ונכנסת
דיבמות (דף טו): אמרינן חבית של זיתים
מגולגלים צ"ש אומרים אין צריכה לנקב
ומודים שאס נקבה וסתמוה שמרים
שהיא טהורה וי"ל דהתם ודאי לענין הכשר
מסתמא לא ניחא להו לבעלים כמה
שיזא ממנה כיון שנקבה אף על פי
שסתמוה שמרים לאו סתמוה
מעלייתא היא אבל לענין להגיל
מטומאה הוה סתמוה מעלייתא: